

מידע

בעניין תביעות לקצבאות גרמניות, עבור מועסקים לשעבר בגטו, בהתאם לשפיטה האחרונה של ה- BSG (בית הדין הפדראלי לעניינים סוציאליים) המכונה "קצבה על פי חוק הגטאות (ZRBG)"

1. במה מדובר?

בהתאם ל- ZRBG (החוק למימוש תשלום קצבאות בגין העסקה בגטו)¹, תקופות העסקה של נרדפי הנאצים בגטאות, אשר נמצאו בשטח שנכבש על ידי הנאצים או שסופח לרייך הגרמני, נחשבות -בתנאים מסוימים- כתקופות בהן שולמו דמי ביטוח סוציאלי על ידי מעסיקים גרמניים. תקופות אלו עשויות לזכות בתשלום קצבה גרמנית גם בחו"ל.

עד עתה, הפרשנות של החוק הסתמכה במידה רבה על הפסיקה המוקדמת יותר של ה- BSG (בית המשפט הפדראלי לעניינים סוציאליים), אשר גרמה לכך, שהרבה בקשות שהוגשו בעקבות חוק זה - נדחו.

ה- BSG קבע בהחלטות שונות קני מידה חדשים להכרה בתקופות ביטוח בגין עבודה בגטו על פי ה- ZRBG. השינויים בפרשנות המשפטית עשויים להוביל לכך, שנרדפים, אשר תביעתם נדחתה בעבר, או נרדפים אשר טרם הגישו תביעה, יהיו כעת זכאים לקצבה בהתאם ל- ZRBG. נרדפים, אשר כבר מקבלים קצבה גרמנית, עשויים לקבל קצבה גבוהה יותר בזכות הכרה בתקופות הנוספות בגין עבודה בגטו.

מטרתנו היא לסייע לאנשים הקשורים בדבר, לממש את זכאותם בהקדם האפשרי וללא ביורוקרטיה מיותרת. בהסבר המפורט שמובא להלן, נספק מידע מדויק יותר לגבי חוק זה, כמו גם לגבי הפרשנות המשפטית השונה. מידע זה אמור לאפשר לכם להעריך, האם אתם שייכים למעגל הזכאים בהתאם לחוק הגטאות.

2. מה השתנה?

בפסקי הדין מ- 02.06.2009 ומה- 03.06.2009 (תיקים B 13 R 81/08 R ו- B 5 R 26/08 R) הרחיב ה- BSG משמעותית את ההגדרות "תעסוקה מכוח החלטתו האישית" ו"תמורה" (לפרטים ספציפיים יותר, השוו סעיף 3.3).

בשני פסקי דין נוספים מ- 19.05.2009 (תיקים B 5 R 14/08 R וכן B 5 R 96/07 R) החליט ה- BSG שנרדפים, אשר הכירו להם בתקופות עבודה בגטו, יכולים - בתנאים מוקדמים נוספים- לרכוש תקופות חלופיות בגין שהייה בחו"ל עקב רדיפות אחרי גיל 14, אך לא יאוחר מ- 31-12-1949. תקופות חלופיות נוספות אלה עשויות לא רק להגדיל את הקצבה הקיימת, אלא גם ליצור זכאות ראשונית מלכתחילה.

¹ החוק בדבר הענקת אפשרות לתשלום קצבאות מתוקף הסדרי העסקה בגטו מ- 20.06.2002 (ילקוט הפרסומים הפדראלי I, עמוד 2074)

בנוסף, המוסדות לביטוח סוציאלי שינו את תפיסתם המשפטית החדשה באופן כזה, שהוכרו מקומות נוספים שבהם התקיימה תקופת עבודה בגטו, המוכרת על פי חוק ה-ZRBG. הרשימה העדכנית של הגטאות שהוכרו נמצאת בידי המוסדות לביטוח הסוציאלי בגרמניה.

לבסוף המוסדות לביטוח סוציאלי החליטו לפי הפרשנות החדשה, שאם תקופת-גטו נכללו בקצבה של מדינה אחרת, עקרונית לא ימנע הדבר הכרה בתקופות אלה במסגרת חוק הגטאות.

3. איזה תנאים מוקדמים יש כעת למלא כדי להיות זכאי לקצבה בגין תקופות עבודה בגטו?

הדרישות להכרת תקופות עבודה בגטו בהתאם ל-ZRBG הינן שאתה

- נרדף הנאצים בהתאם לחוק ה-BEG (חוק הפיצויים הפדראלי הגרמני) (השוו סעיף 3.1), וכן
  - שהית בתנאי כפייה בגטו, אשר נמצא בשטח שנכבש או סופח על ידי הרייך הגרמני (השוו סעיף 3.2), וכן
  - ביצעת עבודה מכוח החלטתך האישית וקיבלת תמורה עבורה (השוו סעיף 3.3).
- גם אלמנות, או לחילופין אלמנים של מי שקיים/ה תנאים אלה, זכאים/יות לפיכך בהתאם ל-ZRBG. במקרה זה, הנרדף/ת המנוח/ה היה/תה צריך/כה לענות על התנאים הנזכרים.

3.1 מעמד משפטי כנרדף

תנאי מוקדם לצורך הכרה בתקופות שהות בגטו הינו בראש ובראשונה מעמדך המשפטי כנרדף/ת במשמעו של סעיף 1 בחוק הפיצויים הפדראלי הגרמני (BEG). במקרה של תביעות לקצבת שאירים, די אם המנוח/ה היה/תה נרדף/ת; קרוב/ת המשפחה שנותר בחיים לא חייב להיות נרדף/ת.

3.2 שהות בגטו בתנאי כפייה

שהית בגטו בכפייה. השהות במחנה ריכוז או במחנה עבודה איננה מכוסה על ידי ה-ZRBG; ואולם, ניתן לקחת תקופות אלו בחשבון כתקופות חלופיות לאחר גיל 14.

הגטו נמצא בשטח אשר היה כבוש על ידי הרייך הגרמני או סופח לו. לכאן שייכים בפרט גטאות בשטחים הפולניים אשר נכבשו או סופחו, כמו גם בשטחים הסובייטיים או לחילופין הבלטיים הכבושים.

3.3 עיסוק בפועל בגטו

עסקת בפועל בתעסוקה בגטו מכוח החלטתך האישית. אתה עונה על תנאי מוקדם זה אם מצאת כל סוג של עבודה אם בעצמך ואם באמצעות תיווך, כמו למשל של היודנראט (Judenrat).

עסקת בפועל בתעסוקה בעבור תמורה. התמורה הינה כל תשלום שכר בכסף או בעין (לדוגמה בצורת מצרכי מזון). אין חשיבות לגובה השכר. די בכך שרק הוענקו "מצרכי קיום".

יתרה מזאת גם אין חשיבות לכך האם התמורה שולמה ישירות לעובד הגטו או לידי גורם שלישי (למשל אל היודנראט לצורך דאגה לכלכלת הגטו).

כמו בעבר, תקופות עבודה בכפייה, לא מוכרות כתקופות עבודה בגטו.

4. מי יכול לפיכך לקבל קצבה גרמנית?

קצבאות גרמניות שעשויות להשתלם הן קצבת זקנה אחרי גיל 65 וקצבת אלמן / אלמנה – אם במקרה והנרדף/ת נפטר/ה.

אך תנאי מוקדם לזכאות לקצבה גרמנית הינו, עמידה בדרישה של תקופת האכשרה (תקופת ביטוח מינימאלית). תקופת האכשרה דרושה גם עבור קצבת זקנה בשל הגעה לגיל 65 וגם עבור קצבת אלמנות-או לחילופין אלמנים, והיא חמש שנים (60 חודשים קלנדאריים). תקופת אכשרה זו יכולה להתבסס על תקופות ביטוח גרמניות (למשל גם תקופות עבודה בגטו) ותקופות ביטוח חלופיות (למשל תקופות בגין רדיפת הנאצים אחרי גיל 14 או בגין שהות בחו"ל עקב רדיפות - עד 31.12.1949). במסגרת דיני הקהילה האירופאית או במסגרת אמנה לביטוח סוציאלי דו-צדדי (למשל עם ישראל או עם ארה"ב), אפשר להשלים תקופת אכשרה גם על ידי שילוב של תקופות ביטוח גרמניות ותקופות מאותן מדינות אמנה.

מידע עבור אנשים המתגוררים בפולין

אם מקום שהותך הקבוע נכון ל- 31.12.1990 היה בפולין, הסכם הקצבאות הגרמני-פולני מ-09.10.1975 תקף להמשך שהותך בפולין. לפי הסכם זה ישולמו קצבאות רק על ידי המוסד המבטח של מדינת השהות (במקרה זה: מהמוסד הפולני). מסיבה זו לא תהיה זכאי לקבלת קצבה גרמנית בפולין על בסיס תקופות עבודה בגטו או כל תקופות גרמניות אחרות.

5. מה עליך לעשות?

5.1 קיים הליך משפטי בעניין זכאותך לקצבה בגין העסקה בגטו

אם במקרה שלך מתנהל הליך ערעור בבית משפט, או אם מתנהל הליך משפטי לגבי זכאות לקצבה בגין ה-ZRBG או לגבי תשלום קצבה גרמנית, אנו נבחן, האם ניתן כעת להכיר בתקופות אלו והאם ניתן לשלם קצבה. במקרה זה, נעביר אליך החלטה חדשה. לשם כך, אין צורך להגיש כל תביעה נפרדת. אנו נטפל בהליכי התדיינות משפטיים אלה בעדיפות.

5.2 בקשה לקצבה כבר נדחתה ולא קיים שום הליך משפטי בעניין

אם תביעתך נדחתה בהתאם ל-ZRBG על פי הפרשנות הישנה של החוק, אך לא הוגש ערעור ולא החל תהליך משפטי - אנו נבחן את הדחייה מחדש באופן רשמי. כלומר, אין צורך בהגשת תביעה מחדש. במידה וקיימות תקופות ביטוח בהתאם ל-ZRBG שאותן ניתן לקחת בחשבון על פי הפרשנות החדשה, ובמידה שקיימת זכאות, תימסר לך על כך החלטה חדשה.

לאור המספר הרב של בקשות שנדחו, ניתן לבצע את הבדיקה באופן הדרגתי בלבד. הטיפול בתיקים מתחיל לפי שנות הלידה המוקדמות ביותר. מבוטחים המיוצגים על ידי עורכי דין אינם זוכים להעדפה.

אתה גם רשאי להגיש בקשה לביורר מחדש אצל המוסד המבטח, אשר דחה את תביעתך בעבר. בקשה כזו הייתה לנו לעזר, מכיוון שכך נוכל לעדכן מהר יותר את מצאי הנתונים שלנו

(למשל אם קיימת כתובת חדשה). עם זאת, נבקש שתגלו הבנה לכך, שבקשות אלה יטופלו רק בהדרגה החל באלה של בעלי שנות הלידה המוקדמות ביותר.

5.3 משתלמת כבר קצבה, אולם תקופות העבודה בגטו נדחו, או לחילופין תקופות אלה לא נתבעו

במידה שאתה כבר מקבל קצבה גרמנית, אבל בעבר נדחתה תביעתך לקביעתה מחדש, וכן להבאתן בחשבון של תקופות העבודה בגטו בהתאם לפרשנות המשפטית הנהוגה עד עתה, או שנמנעת מלהגיש תביעה לגבי תקופות כאלו, ואתה סבור שאתה ממלא עכשיו את התנאים המוקדמים בהתאם ל - ZRBG, אנו ממליצים לך להגיש תביעה (מחודשת) לקביעה מחדש של קצבתך. אנו מבקשים להגיש את התביעה לקביעה מחודשת באופן בלתי רשמי לידי המבטח אשר משלם את הקצבה, וזאת תוך ציון מדויק של הפרטים האישיים שלך וכן של מספר הביטוח הגרמני.

5.4 בקשה לקצבה עדיין לא הוגשה

אם לא הגשת כל בקשה לקבלת קצבה גרמנית בעבר, ולכן אינך מקבל כל קצבה גרמנית, אבל אתה סבור שאתה עומד בתנאים המוקדמים בהתאם ל - ZRBG, עליך להגיש בהקדם האפשרי בקשה לקצבה. תחילה יש להפנות את הבקשה, תוך ציון מדויק של הפרטים האישיים שלך, ל- **Deutsche Rentenversicherung Bund, 10704 Berlin**. שם יוברר עבורך מיהו המוסד לביטוח סוציאלי הגרמני המוסמך, אשר ממנו תקבל מידע נוסף.

עליך להגיש את הבקשה גם אם אין לך עדיין כל ראיות, או לחילופין תצהירי עדים בנוגע לתקופות עבודה הנטענות בגטו. המוסד הגרמני המוסמך יצור איתך קשר, ויסייע לך במידת האפשר בהשגת ראיות.

במקרה של שהות במדינה של האיחוד האירופי, או במדינה אשר עימה גרמניה כרתה אמנה הדדית לביטוח סוציאלי (למשל ישראל, ארה"ב), אתה יכול להגיש את הבקשה בהתאם לחוק הגטאות גם אצל המוסד המבטח באותה מדינה. זה האחרון יעביר את הבקשה מייד אל מוסדות לביטוח הסוציאלי הגרמניים.

6. למה יש לשים לב, אם כבר התבקש או שולם תשלום בהתאם לקו המנחה הנוגע להכרה?

גם אם כבר קבלת תשלום מה - BADV (הלשכה הפדראלית לענייני שירותים מרכזיים ושאלות רכוש תלויות ועומדות) בהתאם להנחיותיה של הממשלה הפדראלית מיום 01.10.2007 (תשלום חד-פעמי בסך 2,000 יורו לאות הכרה לידי נרדפים בגין עבודה בגטו אשר לא הייתה עבודת כפייה, ואשר עד עתה לא זכתה לכל התחשבות מבחינת דיני הביטוח הסוציאליים) לא נפגעה זכותך להגיש תביעה בהתאם ל - ZRBG.

לעומת זאת, הבקשה בהתאם להנחיות לגבי הכרה איננה תחליף לתביעה לקצבה בהתאם ל - ZRBG. אם אתה סבור שאתה עומד בתנאים המוקדמים בהתאם ל - ZRBG, אתה חייב - אם לא מתבצעת כל בדיקה רשמית (השוו קטע 5.2) - להגיש בקשה לקצבה בנפרד אצל המוסד המבטח. נא ציין בהגשת התביעה, שכבר קיבלת או ביקשת תשלום בהתאם להנחיות הנוגעות להכרה.

במידה שכבר קיבלת את התשלום בגין הכרה, ומגיעים הדברים בהמשך לאישור מתן קצבה תוך הבאה בחשבון של תקופות עבודתך בגטו, תחויב להחזיר את התשלום בגין הכרה ל - BADV. תוכל גם לקיים את התחייבותך להחזר בכך, שתסמיך אותנו לנכות מהקצבה את התשלום בגין הכרה ולהעביר אותו אל ה - BADV. אנו ממליצים לך לממש אפשרות זו. יש בכך יתרון עבורך, שאינך צריך לטרוח בעניין ההחזר, וכן ייחסו עלויות ההעברה.

7. מי מספק ייעוץ ומושיט סיוע?

כמובן לא ניתן להשיב על כל השאלות במסגרת מידע זה. אם יש לך שאלות נוספות לגבי ה - ZRBG, תוכל להשתמש באחד ממספרי השירות המצוינים להלן של המוסדות לביטוח סוציאלי הגרמניים. שם תקבל ייעוץ וסיוע נוסף.

מוסמך לגבי כל המדינות מענה טלפוני גם בשפות אנגלית, פולנית ורוסית	Deutsche Rentenversicherung Bund טלפון: 0049 (0)30-20247780
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו בלגיה, צ'ילה או ישראל	Deutsche Rentenversicherung Rheinland טלפון: 08000-100048013 (טלפון חינם לאזרחים עבור שיחות טלפון בתוך גרמניה) טלפון: 0049 (0) 211-937-0 (עבור שיחות טלפון מחוץ לגבולות גרמניה)
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו דנמרק, אסטוניה, פינלנד, בריטניה, קנדה, לטביה, ליטא, נורבגיה, שבדיה או ארה"ב	Deutsche Rentenversicherung Nord טלפון: 0049 (0)40-5300-0
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו צרפת או לוקסמבורג	Deutsche Rentenversicherung Rheinland-Pfalz טלפון: 0049 (0)6232-17-2459
מוסמך בפרט כאשר מקום מגורים הינו אוסטריה, סלובקיה או הרפובליקה הצ'כית	Deutsche Rentenversicherung Bayern Süd טלפון: 0049 (0)871-81-2154
מוסמך בפרט כאשר מקום המגורים הינו הונגריה	Deutsche Rentenversicherung Mitteldeutschland טלפון: 0049 (0)361-482-4000
מוסמך עבור כל המדינות	Deutsche Rentenversicherung Knappschaft-Bahn-See טלפון: 0049 (0)234-304-23001